

“श्री हंसविजयजी जैन श्री लायब्रेरी. द्वितीय पुष्प”

श्री विमलाचार्य विरचित-

श्री संवेगाद्रुसकन्देशी.

सरहस्य

बडोदरा निवासी शा दलपतभाइ जगजीवनदासनां धर्म पत्नी

श्रीमती इच्छाबाइना श्रेयोर्थे

प्रसिद्ध कर्ता.

श्री हंसविजयजी जैन श्री लायब्रेरी बडोदरा.

॥ पुष्पाञ्जलिः ॥

॥ श्रीहंसमुनिगुणपञ्चकम् ॥

(शार्दूलविक्रीडितम्)

यद्वागाङ्गपयःप्रवाहपतिता भव्या जना भारते
भीमं कर्मतरङ्गितं भवमहाम्भोधिं तरन्ति क्षणात् ॥
तं चारित्रगुणोल्लसत्सुहृदयं स्फूर्जदयं धीवरं
श्री निर्ग्रन्थवरं सुहंसविजयं वन्दामहे सादरम् ॥ १ ॥
यद्दीक्षावसरे मुनीशविजयानन्देन प्रोद्घोषितं
प्राप्तः शिष्यवरोऽद्य सद्भक्तिकुलात् लक्ष्मीविजेतुः करात् ॥
स प्रोन्नेष्यति साधुवर्गमखिलं सत्कीर्तिकोटिं मुनिः
श्रीसम्पद्विजयेन तं मुनिवरं वन्दामहे सर्वदा ॥ २ ॥
यः संपद्विजयेन विष्णुमजयद्, ब्रह्मावरोहाद्विधिं
रुद्रं चाधरयत्सुसन्वधरणात्पत्नीपरित्यागतः ॥

तं ब्रह्मेशहरिप्रभावत इहाधिक्यं दधानं मुनिं
ध्यायामो मुनिहंसमेव सततं, हंसस्य शुद्धौ वयम् ॥ ३ ॥
यो जातो वटपत्तने नखरात् श्रीमज्जगज्जीवनात्
माणिक्योदरतः कथं स न भवेत् हंसः सुहंसस्थितिः ॥
यः सूर्यस्य करग्रहेऽवगुणहृत् जातः स्वयं निर्मल-
स्तं हंसं प्रणिद्धमेह मुनिवरं चास्मन्मनोमानसे ॥ ४ ॥
श्रीमान्हंसमुनिः सदा विजयते हंसं मुनीशं भजे
हंसेन प्रविदारिताघपटली, हंसाय नित्यं नमः ॥
हंसात्कर्मततिर्विभेति सततं हंसस्य बोधोऽतुलो
हंसेऽस्थात् श्रुतदेवता सुविमला, हे हंस मामुद्धर ॥ ५ ॥

श्रीहंसमुनिभक्तेन, नर्मदाशिवशर्मणा दरापुरे विरचितं, श्रीहंसगुणपञ्चकम् ॥ १ ॥

પ્રસ્તાવના.

પરમ ઉપકારી અને નિસ્પૃહ જૈન મહાત્માઓએ ભવ્ય પ્રાણીઓની મુક્તિને માટે વૈરાગ્યના અનેક ગ્રંથોની રચના કરેલી છે.

જન્મમથી તે મરણ પર્યંત પાંચ ઇન્દ્રિયોના વિષય સુખમાટે અનેક જાતના વ્યાપારો કરી તે આશા સફળ થવા માટે, મનુષ્યો બહુજ પરિશ્રમ કરે છે અનેક કષ્ટો સહન કરે છે; પરંતુ તે સુલ આશા; તત્વ દ્રષ્ટાઓને તો દૂરનીદૂર જતી દેખાય છે ! આવા વિનાશી સુખની આશા નહિ રાખતાં અવિનાશી સુખની આશા ધારણ કરવી કે જે પ્રાપ્ત કરવાને માટે સંવેગ માર્ગ એક સુગમ સુલભ અને સુલકર સાધન છે. જૈન ધર્મનો સનાતન સતતવાહી પ્રવાહ, દરેક પ્રાણીઓને દુઃખમાંથી ઉદ્ધરી કલ્યાણ વાસનાને ઉત્તેજિત કરતો વહે છે અને આ સંસાર તરફ તીવ્ર વૈરાગ્ય સ્ફુરે છે. જૈનાગમના પારગામી અને આર્હત તત્ત્વનિષ્ઠ ગુરુ મહારાજાએ પરમ શ્રેયને અર્થે ભવિ આત્માના પરમ પુરુષાર્થની સિદ્ધિ સાધકને સંવેગ માર્ગ બતાવ્યો છે, એજ માર્ગ શાશ્વતસુખની પ્રાપ્તિનું અનુપમ મુલ્ય સાધન છે, અને તે સાધનના પ્રભાવથી બહિરાત્મ પ્રાણીઓ અંતરાત્મપણું ધારણ કરી પરમાત્મપણું પ્રાપ્ત કરી શક્યા છે. તેમજ કરી શકે છે. સંવેગ એ એક એવી અપૂર્વ વસ્તુ છે કે-કર્મોથી જકડાઈ ગયેલા જીવને એકાંતપણે મોક્ષ મહેલમાં પહોંચવા માટે એક ઇંચા પ્રકારના સોપાન-લિપટ-સમાન છે.

આ ગ્રંથના કર્તા શ્રીમાન વિમલાચાર્ય મહારાજે તેજ રીતે સંવેગનું ઉત્તમ સ્વરૂપ વતાવ્યું છે. એની રચના શ્રીભર્તૃહરિ રચિત વૈરાગ્ય શતક શૈલી કરતાં પણ વધારે સુંદર છે એટલુંજ નહિ, પરંતુ ઉક્ત મહાત્માએ ગ્રંથની શરૂઆતમાં જણાવ્યું છે કે, અંતઃકરણ રૂપી મદોન્મત્ત હાથી ધર્મરૂપી ઉદ્યાનનો મહાન ઉચ્છેદ કરવાને પ્રવર્ત્યો છે તેને કવજે રાખવાને આ ગ્રંથમાં પચાશ શ્લોકરૂપી મજવૂત કોટડીનો આરંભ કરવામાં આવે છે એટલે ઉન્મત્ત થયેલા મનને કોટડીમાં પૂરવામાં આવે છે.

સારાંશકે આ પચાસ શ્લોકવાળો ગ્રંથ વાંચે અથવા સાંભળે તેમનું ઉન્મત્ત હૃદય શાંત થઈ (કવજામાં આવી જઈ) સંવેગ રૂપી સોપાન ઉપર ચડી, આત્મા મોક્ષ મહેલમાં પહોંચી જાય છે. આ રહસ્યને સુચવનાર આ ગ્રંથનું નામ શ્રી સંવેગદ્રુમ કંદલી એટલાજ માટે કર્તાએ રાખ્યું છે એમ જણાય છે દરેક મનુષ્યને એકાંતે હિતકર આગ્રંથ ખાસ મનન કરવા જેવો છે તેથી તેનું પ્રાતઃસ્મરણીય જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્વિજયાનંદ સૂરિ-આત્મારામજી-મહારાજના સુપ્રસિદ્ધ પ્રશિષ્ય જીવદયાના ચુનંદા હિમાયતી શાંતમૂર્તિ સતત ઉમ્ર-વિહારી મુનિમહારાજ શ્રી ૧૦૮ શ્રી હંસવિજયજી મહારાજ સાહેબની ભલામણથી સરઠ ભાષાંતર કરાવી મૂળ સાથે જૈન સમાજપાસે મૂકતાં મહદ્ લાભ થયા વગર રહેશે નહિ એમધારી આ ઉત્તમ પુસ્તક પ્રસિદ્ધિમાં મુક્યું છે. સદરહુ ગ્રંથની શુદ્ધિને માટે પૂર્વોક્ત પરમોપકારી મહારાજ શ્રીહંસવિજયજી મહારાજની પાસે યથા શક્તિ પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે, છતાં પ્રમાદ દ્રષ્ટિ દોષથી કોઈથલે સ્વલના જણાયતો ક્ષમા યાચીએ છીએ.

આ ગ્રંથ પ્રસિદ્ધ કરવામાં પોતાનાં સદ્ગત સુશીલાપત્ની ઇચ્છાબાઈના સ્મરણાર્થે આર્થિક સહાય આપનાર મુનિમહારાજ શ્રી હંસવિજયજી મહારાજના વૃદ્ધ ધ્યાતા દલપતભાઈ-જગજીવનદાસ વડોદરાવાળાને ધન્યવાદ આપીએ છીએ, અને ભાષાંતર કરાવી આપવા છપાવી આપવા વિગેરે માટે કરેલ કિંમતી સહાય-સૂચના માટે, શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા ભાવનગરનો ઉપકાર માનીએ છીએ.

લી. લાલચંદ એમ શાહ ઓનરરી સેક્રેટરી શ્રીહંસવિજયજી જૈન ફ્રી લાયબ્રેરી-વડોદરા.

શ્રીવિમલાચાર્ય વિરચિત.

સંવેગદ્રુમકન્દલી.

(ગુર્જર ભાષાંતર.)

મંગલાચરણ.

દૂરીભૂતભવાત્તિભિઃ પ્રવિદલન્મોહાન્ધકારોદયૈ-
નાસાવંશનિવેશિતેક્ષણયુગૈર્ધૃદ્વીક્ષ્યતે યોગિભિઃ ।

તત્પારે પરતેજસાં ચ તમસાં પ્રાપ્તપ્રતિષ્ઠં પરં

દુર્લક્ષ્યં પરમાત્મસંજ્ઞમમલં જ્યોતિર્જયત્યક્ષયમ્ ॥ ૧ ॥

જેમણે સંસારની પીડાઓ દૂર કરીછે અને મોહરૂપી અંધકારના ઉદયનો નાશ કર્યો છે. એવા યોગીપુરુષો પોતાની નાસિકાના અગ્ર ભાગ ઉપર બંને નેત્રો રાખી જેનું નિરીક્ષણ કરે છે. અને જે પરમ તેજ તથા અંધકારની પાર પ્રતિષ્ઠા પામી રહેલું છે એવું પરમ દુર્લક્ષ્ય પરમાત્મા રૂપ નિર્મલ અને અક્ષય જ્યોતિ જય પામેછે. ૧

૧ “પરમાત્મસંજ્ઞ” इत्यपि ।

રાગદ્વિષમંદાભિમાનમદનક્રોધાદિભિર્વૈરિભિ-
વ્યાસિં સર્વમિદં ચરાચરમિતિ પ્રાયો જગજિત્વૈરઃ ।
इत्यन्तःकरणप्रमत्तकरिणः सोल्लुण्ठमुच्छिन्दूतो
धर्माराममसौ नियन्त्रणकुटी पञ्चाशदारभ्यते ॥ ૨ ॥

ગ્રંથ પ્રયોજન.

પ્રાયેકરીને રાગ, દ્વેષ, મદ, અભિમાન, કામ અને ક્રોધ વગેરે વિજયી વૈરીઓથી આ સર્વ ચરાચર જગત્ વ્યાપ્ત થયેલું છે, તેથી અંતઃકરણ રૂપી મદોન્મત્ત હાથી ધર્મ રૂપી ઉદ્યાનનો મહાન્ ડચ્છેદ કરવાને પ્રવર્ત્યો છે. તે હાથીને કત્તણે રાખવાને માટે આ પચાશ શ્લોક રૂપી મજબૂત કોટડીનો આરંભ કરવામાં આવે છે. ૨

चेतः किन्न वृथालजालगुपिले बद्धा भवेऽस्मिन् रतिं
सामग्रीं विफलीकरोषि सुचिरालुब्ध्वा विशुद्धामिमाम् ।

૧ જેમ કોઈ ઝન્મત્ત હાથીને કવજે કરી મજબૂત મોટી કોટડીમાં પૂરવામાં આવે છે તેમ આ પચાશ શ્લોકવાલો ગ્રંથ જે વાંચે અથવા સાંભળે તો તેનું ઝન્મત્ત હૃદય શાંત થઈ જાય છે—મન કવજામાં આવીજાય છે.

ક્ષાન્તિ માર્દવમાર્જવં ચ શુચિતાં મુક્તિં તપઃ સંયમં
સત્યં નિર્ધનતામમૈથુનમિમં ધર્મં કુરુષ્વાદરાત્ ॥ ૩ ॥

પ્રાપ્ત થયેલી શુદ્ધ સામગ્રીને નિષ્ફલ કરનારા હૃદયને
ઉપાલંભ પૂર્વક ધર્મનો આદર કરવાનો ઉપદેશ.

હે ચિત્ત ! વૃથા આઠ જાઠથી ગુંથાણા આ સંસારમાં પ્રીતિ બાંધીને લાંબે કાલે પ્રાપ્ત થયેલી શુદ્ધ
સામગ્રીને તું શામોટે નિષ્ફલ કરે છે ? ક્ષમા, કોમલતા, સરલતા, પવિત્રતા, મુક્તિ, તપસ્યા, સંયમ સત્ય,
અપરિગ્રહ અને બ્રહ્મચર્ય રૂપ દશપ્રકાર ધર્મનું આદરથી સેવન કર. ॥ ૩ ॥

યેનાન્ધીકૃતમાનસો ન મનુતે પ્રાયઃ કુલીનોઽપિ સન્
કૃત્યાકૃત્યવિવેકમેત્યધમવહ્લોકે પરિત્યાજ્યતામ્ ।
ધર્મં નો ગણયત્યતિપ્રિયમપિ દ્વેષ્ટિ સ્વયં સ્થિયતે
સ ક્ષાન્તિશ્ચુરિકાધેરેણ હૃદય ક્રોધો વિજેયસ્ત્વયા ॥ ૪ ॥

૧ પ્રથમ ક્ષમાથી ક્રોધને જીતવાનો ઉપદેશ.

હે હૃદય ! જે માણસનું મન ક્રોધથી અંધ થઈ જાય છે. તે માણસ કુલવાન હોય તો પણ કૃત્ય

અને અકૃત્યનો વિવેક જાણી શકતો નથી, તે નીંચ માણસની જેમ લોકમાં ત્યાગ કરવા યોગ્ય થઈ જાય છે. તે ધર્મને ગણતો નથી, તે પોતાના પ્રિય જનનો પળ દ્રેષ કરે છે અને પોતે પણ ખેલ પામે છે, તેવા નઠારા ક્રોધને તારે ક્ષમારૂપી છરીને ધારણ કરી જીતી લેવો જોઈએ. ॥ ૪ ॥

આત્માનં પરિતાપયત્યનુકલં જન્માન્તરેષ્વપ્યલં

દત્તે વૈરપરંપરાં પરિજનસ્યોદ્વેગમાપાદયેત્ ।

ધત્તે સદ્ગતિમાર્ગેરોધનવિધૌ ગન્ધદ્વિપત્ત્વં તતઃ

ક્રોધસ્યેત્થમરે ! રિપોઃ ક્ષણમપિ સ્થાતું કથં દીયતે ? ॥ ૫ ॥

ક્રોધને શામાટે સ્થાન આપવું જોઈએ ?

અરે હૃદય ! જે ક્રોધ રૂપી શત્રુ ક્ષણે ક્ષણે આત્માને પરિતાપ કરે છે, જે જન્માંતરમાં પણ પરંપરાઈ પૂર્ણ વૈર કરાવે છે, જે પરિજન-પરિવારને ઉદ્વેગ કરાવે છે અને જે સદ્ગતિના માર્ગનો નિરોધ કરવામાં તો મદોન્મત્ત હાથીના જેવો બને છે. તેવા ક્રોધ રૂપી શત્રુને તું શામાટે ક્ષણવાર પણ સ્થાન આપે છે ? ॥ ૫ ॥

एष्यद्गतिं पातभीत इव यं कृत्वा स्वयं कम्पते

यद्भीतैरिव मांसशोणितरसैः कायः परित्यज्यते ।

ખાનિર્દુઃખગણસ્ય નિર્મલગુણમ્લાન્યેકહેતુર્મનઃ

ક્ષાન્ત્યા હન્ત વિલક્ષતાં નિજરિપુઃ ક્રોધો હઘાન્નીયતામ્ ॥ ૬ ॥

ક્ષમાથી ક્રોધ રૂપી શત્રુને બલાત્કારે વિલ્લોજ કરી નાંખવો જોઈએ. હે મન ! જે ક્રોધને લઈને માણસ ભવિષ્યમાં થવાની દુર્ગતિમાં પડવાથી બહીતો હોય તેમ કંપી ઉઠે છે, જેના ભયથી જાણે બહીતા હોય તેમ માંસ તથા રુધિરના રસો શરીરને છોડી દે છે, જે દુઃખના સમૂહની ટાળણ રૂપ છે, અને જે નિર્મલ ગુણોને ગ્લાનિ આપવામાં મુખ્ય કારણ રૂપ છે, તેવા તારા ક્રોધરૂપી શત્રુને તું ક્ષમા ગુણથી બલાત્કારે વિલ્લોજ બનાવી દે. ॥ ૬ ॥

આમ્યત્યૂર્ધ્વમુખઃ ક્ષમો નમયિતું પૂજ્યેऽપિ નો કન્ધરા-

મન્તઃક્ષિતકુશીલતાવશતનુઃ પ્રાણી યદધ્યાસિતઃ ।

તં માનં વિપદાં નિધાનમયશોરાશેર્નિદાનં સદા

મુત્તવા માર્દવમાદરેણ મહતા ચેતઃ ! સમમ્યસ્યતામ્ ॥ ૭ ॥

૧ ક્રોધી માણસ ક્રોધના આવેશથી ધ્રુજે છે, તેના શરીરમાં માંસ તથા રુધિર શોષાઈ જાય છે, તે દુઃખ પામે છે અને તેના સારા ગુણો ટંકાઈ જાય છે. તેવો ભાવાર્થ આ શ્લોકમાં સ્પષ્ટાવેલો છે । ૨ કુશી(કોશ)એવ લતા અથવા કુશીલતા દુઃશીલતા ।

૨ માર્દવ-કોમલતાના ગુણ વિષે.

માનને છોડી કોમલતા મેઠવવા અભ્યાસ કરવો જોઈએ, હે ચિત્ત, જો માનના અધ્યાસથી માણસનું શરીર અંતઃકરણમાં खोसेલી कुशीलता-लोढानी કોશ-થી જકડાઈ જાય છે, તેથી તે માણસ પોતાનું મુખ હુંચું રાખી ચાલે છે અને પૂજ્ય પુરુષની તરફ પોતાની ગ્રીવા નમાવવાને પળ સમર્થ થતો નથી, તેવા વિપત્તિઓના મંડાર રૂપ અને અપકીર્તિના કારણ રૂપ મા-નને છોડીદઈ મોટા આદર વહે તારે માર્દવ-કોમલતા મેઠવવા માટેજ અભ્યાસ કરવો.

विश्वस्तानपि वञ्चयत्यनुदिनं मित्रे गुरौ बन्धुषु
प्रायेण च्छलमीक्षते क्षणमपि द्रोहं विना दुःस्थितः ।

जागर्ति स्वपिति प्रतारणधिया यां सेवयन्निस्त्रयो

मायायाः प्रतिकूलमार्जवमरे तस्याः समासेव्यताम् ॥ ८ ॥

૩ સરલતાના ગુણ વિષે.

માયાને દૂર કરવા સરલતાનો અભ્યાસ કરવો જોઈએ.

હે ચિત્ત ! જે માયાને સેવનારો પુરુષ નિર્લજ થઈને પ્રતિ દિવસ વિશ્વાસી માણસોને છેતરે છે પ્રાયે-

૧ અંતઃકરણમાં રહેલ કુશીલતા છૂટેલે દુઃશીલતા ઇવો પળ અર્થ થઈ શકે.

કરીને પોતાના મિત્ર, ગુરુ, અને બંધુઓમાં પળ છઠ્ઠની દૃષ્ટિએ જુવે છે, ક્ષણવાર પળ દ્રોહ વિના રહી શકતો નથી અને હંમેશા બીજાને છેતરવાની બુદ્ધિ રાખી જાગે છે અને સુવે છે અર્થાત્ જાગતાં અને સુતાં પળ બીજાઓને છેતરવાનાજ વિચારો કર્યા કરે છે, તેવી માયાને પ્રતિકૂલ એવી સરલતા રાખવી જોઈએ તેથી તું તેનું સેવન કર. ॥ ૮ ॥

તૃષ્ણાવહ્નિરિયં નૈવ વિધિનાપ્યેતેન નિષ્પાદિતા
છેતું પ્રક્રમિતા કિમપ્યતિતરાં યા કેવલં વદ્ધતે ।
તહ્યોમસ્ય વિજંભિતં સ સકલક્લેશપ્રસૂતિસ્તતો
મુક્તિર્મુક્તિવદ્ધૂસમાગમવિદ્યૌ દૂતી સમારાધ્યતામ્ ॥ ૯ ॥

લોભથી મુક્ત રહેવું જોઈએ.

હે ચિત્ત ! જે લોભ તૃષ્ણા રૂપી એક નવી જાતની વેલ વિધિએ, ઉત્પન્ન કરેલ છે, કે જે વેલનો ડચ્છેદ કરવા જતાં હલદી તે વધારેને વધારે વધતી જાય છે, તે લોભનુંજ વધતું જતું સ્વરૂપ છે, અને વઢી જે લોભ સર્વ જાતના કલેશોને ઉત્પન્ન કરનારો છે, તેવા લોભમાંથી જે મુક્તિ (છુંટવું) તે મુક્તિ (મોક્ષ) રૂપી વધૂનો સમાગમ કરાવવામાં દૂતી રૂપ છે, તેથી તું તેનું આરાધન કર. ॥ ૯ ॥

तीर्थं तीर्थमरे परिभ्रमसि किं खेदाय दत्वा मनः ?
 स्नानाद्वाह्यमलोऽप्यपैति न पुनर्भावानुबन्धः क्षयम् ।
 आत्मा चैव कलङ्कितोऽन्तरमलैः शुद्धिं ततः किं भजे-
 च्छौचं तत्तदहो कुरुष्व कुरुते तेषां यदुच्छेदनम् ॥ १० ॥

४ शुचिता-पवित्रताना गुण विधे.

वाह्य शौच नहीं करतां अंतःशौच करवुं जोइए.

हे भव्य ! तुं तारा हृदयने खेद आपी तीर्थं तीर्थं शामाटे भमे छे ? तीर्थमां स्नान करवाथी वाह्य मळनो क्षय थशे पण भाव मळ-अंदरना मळनो क्षय थशे नहीं. अंदरना मलोथी कलंकित थयेलो तारो आत्मा शीरीते शुद्धिने पामशे ? तेथी जे रीते अंतरना मळो उच्छेद पामे तेवुं तुं शौच कर. ॥ १० ॥

निस्तीर्णा बहवस्तरन्ति बहवो भव्यास्तरिष्यन्त्यपि
 क्लेशांभोधिमगधमप्यतितरां चीर्णेन येन ध्रुवम् ।

१ भावानुबन्धः भावगतो मलः ।

बाह्याभ्यन्तरभेदभिन्नमचिरात्संसारकाराग्रह-
क्रूरद्वारकपाटभेदि तदरे स्फीतं तपस्तप्यताम् ॥ ११ ॥

५ तपना गुण विषे.

दुःखोना अगाध समुद्रने तारनारुं तप करबुं जोइए.

हे भव्य ! जे तप आचरवाथी दुःखोना अति अगाध एवा समुद्रने घणां भव्य मनुष्यो निश्चे तरी गया छे, घणांओ तरे छे अने घणांओ तरी जशे, अने जे तप आ संसार रूप कारागृहना घातकी द्वारना कमाडने तरतज भेदनारुं छे, तेबुं ते बाह्य अने आभ्यन्तर एवा भेदवालुं उत्तम तप तुं तप्या कर. ॥११॥

आत्मनिच्छसि हन्त शार्धतपुरीमार्गे विहर्तुं यदि
भ्रातः ! संयमवर्मणा कुरु तदा रक्षाविधिं सर्वतः ।

नो चेदिन्द्रियतस्कैरैस्तव हठात्तीक्ष्णाग्रभूरिस्फुर-
च्चिन्ताभल्लिशतैर्विभिद्य हृदयं ग्राह्यो विवेको मणिः ॥ १२ ॥

१ मोक्षपुरीमार्गे ।

મોક્ષ પુરીને માર્ગે જવા માટે સંયમ રૂપી કવચ ધારણ કરવું જોઈએ.
 અરે આતા આત્મન્ ! મોક્ષપુરીને માર્ગે વિહાર કરવાની જો તારી ઇચ્છા હોય તો તું સંયમ રૂપી કવચ ધારણ કરીને સર્વ તરફથી તારી રક્ષા કરજે, જો તું તે રક્ષા નહીં કરે તો ઇન્દ્રિય રૂપી તસ્કરો તીક્ષ્ણ અગ્ર-વાલા ફરકતા ચિંતા રૂપી સૈકડો બાલાઓથી તારા હૃદયને તોડી તેમાં રહેલા વિવેક રૂપી મણિને ચલત્કારે ગ્રહણ કરી લેશે ! ॥ ૧૨ ॥

પુણ્યાનાં પ્રકટપ્રવાસપટહઃ પ્રસ્થાનસન્મદ્ગલં

માહાત્મ્યસ્ય યદત્ર મન્ત્ર ઇવ યત્કીર્ત્તેઃ સમુચ્ચાટને ।

આત્માપિ સ્વયમેવ લજ્જત ઇવ પ્રાયો યદુચ્ચારણે

તન્મુશ્વાનૃતમાદતઃ કુરુ સર્વે ! સૈત્યેન સત્યં મુખે ॥ ૧૩ ॥

૭ સત્યના ગુણ વિષે.

નઠારા અસત્ય વચનને છોડી પ્રતિજ્ઞાથી સત્ય બોલવું જોઈએ.

હે સર્વે ! જે અસત્ય વચન પુણ્યોનો પ્રગટ રીતે પ્રવાસ કરાવવામાં પટહ (ઢોલ) રૂપ છે, જે મહાત્મા

૧ પ્રતિજ્ઞા. ૨ પટલે અસત્ય વચન બોલવાથી પુણ્ય ચાલવું જાય છે અને માહાત્મ્ય ઘટી જાય છે.

પણાને પ્રયાણ કરવાનું ઉત્તમ મંગલ રૂપ છે, જે કીર્તિને ઉચ્ચાટન કરવાના મંત્ર રૂપ છે, અને જેનો ઉચ્ચાર કરવામાં પ્રાયેકરી આત્મા પોતે પણ શરમાતો હોય તેમ લાગે છે, તેવા અસત્ય વચનને છોડી દે અને પ્રતિજ્ઞાથી મુખમાં સત્ય વચનનું આદર પૂર્વક ગ્રહણ કર. ॥ ૧૩ ॥

કઃ કસ્યેહ ન કો ન કસ્ય કિમિહ સ્વસ્યાથ કિં ચાપર-
સ્યેત્થં ચિત્ત ! ભવસ્વરૂપમખિલં સચ્ચિન્ત્ય માયામયમ્ ।
સ્વર્ણં લેપ્તુમથો પ્રિયં રિપુમથો વેદમાન્યરણ્યાન્યથો
સ્ત્રૈણીનીહ તૃણાન્યથો સમદૃશા પદ્યન્ ભવાકિચ્ચનઃ ॥ ૧૪ ॥

૮ અપરિગ્રહના ગુણ વિષે.

સર્વત્ર સમદૃષ્ટિ થઈ નિર્લિંકચન થવું જોઈએ.

હે ચેતન, ‘કોનું કોણ છે. ?’ કોઈ ‘કોઈનું નથી’ અને ‘આપણું શું છે અને બીજાનું શું છે’ ? એવી રીતે આ બધું માયામય સંસારનું સ્વરૂપ ચિંતવી સ્વર્ણ અને માટીનું ઢેફું, પ્રિયમિત્રો અને શત્રુઓ, ઘરો અને જંગલો, અને સ્ત્રીઓ અને તૃણ એ સર્વ સમદૃષ્ટિથી જોઈ તું નિર્લિંકચન-પરિગ્રહ વગરનો થા. ॥ ૧૪ ॥

यन्मुक्तः किल चक्षुषेव रहितः प्राणी न विभ्राजते
सर्वाङ्गं सुभगोऽपि हि व्रतविधेर्धर्मस्य यज्जीवितम् ।
धीराणामपि देवदानवनृणां यत्सर्वथा दुष्करं
तत्संसारलतालवित्रममलं रे ब्रह्मचर्यं भज ॥ १५ ॥

९ ब्रह्मचर्यना गुण विषे.

आ संसार रूपी लताने छेदनारा निर्मल ब्रह्मचर्यने सेवबुं जोइए.
हे चेतन ! ब्रह्मचर्यथी रहित एवो पुरुष सर्व अंगे सुंदर एवो प्राणी जेम नेत्र वगरनो शोभे नहीं,
तेम शोभतो नथी, जे ब्रह्मचर्य व्रतविधिना धर्मनुं जीवन रूप छे, अने जे ब्रह्मचर्य धीर एवा पण
देव, दानव अने मनुष्योने सर्वथा दुष्कर छे, तेवा संसार रूपी लताने छेदनारा निर्मल ब्रह्मचर्यनुं तुं
सेवन कर. ॥ १५ ॥

दिक्षु भ्राम्यसि यासि पारमुदधेर्देन्यं समालम्बसे
सेवामिच्छसि गच्छसि प्रतिग्रहं बद्धाञ्जलिर्याचसे ।

१ संसारलताविच्छेदकं.

किं किं नास्य कृते करोषि वपुषो रे जीव ! लोकान्तर-
प्रस्थाने तु पदान्तरेऽपि भवता साध्वं न तद्यास्यति ॥ १६ ॥

१० देहनी अनित्यता विषे

आ देह कदिपण परलोकमां साथे आववानो नथी.

हे जीव ! आ शरीरने अर्थे तुं शुं नथी करतो ? तुं तेने माटे दिशाओमां भटके छे, समुद्र पार जाय छे. दीनता करे छे सेवा (नोकरी) करवानी इच्छा राखे छे. घेर घेर भटके छे अनेबे हाथ जोडीने मागे छे, पण ज्यारे तुं परलोकमां प्रयाण करीश, त्यारे ते शरीर तारी साथे एक पगलुं पण आववानुं नथी ॥ १६ ॥

लोकेभ्यः शृणुमः प्रतिक्षणमिमां संसारनिःसारतां

निःसन्देहमथात्मनाप्यहरहः प्रत्यक्षमीक्षामहे ।

किन्त्वेकान्तनितान्तसौख्यफलदे संवेगतुङ्गद्रुमे

नारोढुं क्षमसे दृढं निर्गण्डितो जीवः स्वकैः कर्मभिः ॥ १७ ॥

११ कर्मनी शक्ति विपे.

पोताना कर्मोथी जक्कड बंधाएलो जीव संवेग रुपी ऊंचा वृक्ष उपर चडी शक्तो नथी.
‘आ संसार निःसार छे’ एबुं अमे वारंवार लोको पासेथी सांभळीए छोए अने ‘ते निःसंदेह छे.
एबुं अमे अमारी जाते हमेशा प्रत्यक्ष पणे जोइए छोए, ते छतां पोताना कर्मोथी जक्कड बंधाएलो जीव
एकांतपणे मोक्ष सुखना फलने आपनारा संवेग रुपी उंचा वृक्ष उपर चडी शक्तो नथी ॥ १७ ॥

रे रे मानस ! निन्दितेषु विबुधैः कामेषु बध्वाग्रहं
किं किम्पाकफलेष्विवान्तविरसेष्वेतेषु धत्से रतिम् ? ।
संहत्याशु बहिर्भ्रमं कुरु किमप्यालोच्य तन्नो पुन-
र्येनास्मिन् जगति प्रकामकटुभिः कष्टैरुपद्रूयसे ॥ १८ ॥

१२ कामासक्ति त्याग करवा विपे.

किंपाकना फलनी जेम विरस एवा कामने विपे आसक्ति छोडी देवी जोइए
अरे मन ! विद्वानोए निंदेला अने किंपाकना झेरी वृक्षनी जेम परिणामे विरस एवा काम-विप-
योमां आग्रह बांधीने तुं शामाटे प्रीति करे छे ? अने वाहेरनो भ्रम सत्वर छोडी दइ कांइ पण विचारी
ने काम कर के जेथी आ जगतमां अति कडवा एवा कष्टोथी तने उपद्रव धाय नहीं ॥ १८ ॥

हंहो मानस ! कथ्यतां मम पुरः पृच्छामि सप्रश्रयं
रे निर्लक्षण ! शिक्षिता कुत इयं निःसीमनिर्लज्जता ? ।
अस्य स्वार्थपरायणस्य वपुषः कृत्येषु मूढादरा-
दात्मायं सहजोऽपि निर्दय यतः खेदाय सङ्कल्प्यते ॥ १९ ॥

१३ शरीरना मोह विषे

आ स्वार्थी शरीरना कामने माटे संकल्प विकल्पो
करी आत्माने खेद आपवो न जोइए.

हे लक्षण रहित मन ! हुं तने नम्रता साथे पुछुं छुं के, आबी बेहद निर्लज्जता तुं क्यांथी शीख्युं ?
ते मने कहे हे मूढ, हे निर्दय, जे आ स्वार्थमां तत्पर एवा शरीरना कार्योमां आदर राखी तुं तारा
सहज आत्माने संकल्प विकल्पोथी खेद पमाडे छे ॥ १९ ॥

भूयो भूयोऽपि रे रे गतभय ! भवता भ्राम्यता भीमभीमे
संसारेऽस्मिन् विसोढाः कति कथय महावेदनाः कर्म दोषात् ? ।

१ स्वभाविकोऽपि ।

જાનાનોડ્યેતદેવં પ્રતિદિવસમહો તન્નિદાનેષુ કસ્મા-

દાત્મદ્વેકાન્તમૂઢઃ કલયસિ વિપયેષ્વેવ સૌખ્યાભિમાનમ્ ॥ ૨૦ ॥

૧૪ વિપયોના કટુફલ વિષે.

॥ વિપયોમાં સુખનું અભિમાન ન રાખવું જોઈએ ॥

હે નિર્ભય આત્મન્ ! કર્મના દોષથી આ અતિ ભયંકર સંસારમાં વારંવાર ભમીને તે કેટલી મહા વેદના-
ઓ સહન કરી ? તે કહે. એ મોટી વેદનાઓનું કારણ વિપયો છે, એ વાત તારા જાણવામાં છે, છતાં
તું અતિમૂઢ થઈને હંમેશા તે વિપયોમાં સુખનું અભિમાન શામાટે રાખે છે ? ॥ ૨૦ ॥

અભ્યસ્તૈઃ કિમુ પુસ્તકૈઃ કિમથવા ચેષ્ટાભિરેકાન્તતઃ

કષ્ટાભિઃ કિમુ દેવતાદિવિષયૈઃ પૂજાપ્રણામાદિભિઃ ।

ચેતશ્ચેદિદમર્કતૂલતરલં શક્યેત રોહું વલાત્

કામેભ્યઃ કરપદ્મજે નનુ તદા સૌખ્યાનિ સર્વાણ્યપિ ॥ ૨૧ ॥

જો ચિતને વિપયોમાંથી અટકાવામાં આવે તો સર્વ સુખ હાથમાં જ છે.

હે ભવ્ય ! તારે ઘણાં પુસ્તકોનો અભ્યાસ કરવાની કાંઈ જરૂર નથી, એકાંત પળે કષ્ટ ભરેલી તપ-

૧ તન્નિદાનેષુ તદ્વેદનામૂલકારણેષુ ।

स्यानी चेष्टाओ करवानी पण जरुह नथी, अने देवता वगेरेने पूजा तथा प्रणामादि करवानी पण जरुह नथी जो आकडाना रुना जेवा चंचळ चित्तने विषयोमांथी बलात्कारे अटकाववानी तारामां शक्ति होय तो पछी सर्व सुखो तारा हाथमांज छे, एम समंजी लेजे ॥ २१ ॥

संप्राप्ताः शतशः श्रियः सरभसं भुक्तानि सार्द्धं सुर-
स्त्रीभिः कामसुखानि तान्यपि मुहुर्भ्राम्यद्भिरस्मिन् भवे ।
किन्त्वालोचय निर्विकल्पकधिया भूत्वापि यन्नो भवेत्
तच्चेतः ! कथमुच्यते किल सुखं दुःखं तदेकान्ततः ॥ २२ ॥

॥ जेने सुख मानवामां आवे छे, ते एकांते दुःखरूप ज छे ॥

आ संसारमां वारंवार भ्रमण करनारा प्राणिओए हे चित्त ! सैकडोवार संपत्तिओ प्राप्त करी छे अने देवताओनी स्त्रीओ साथे वेगथी विषय सुखो भोगव्यां छे, पण तुं ते विषे निर्विकल्प बुद्धिथी विचार कर के, जे थईने पाछुं रहे नहीं, ते सुख शरीरीते कहेवाय ? तेबुं सुख तो एकांते दुःख रूपज छे २२

एकं वक्रविलोकितेन वचनेनान्यं परं विभ्रमै-

र्भूभङ्गस्तनदर्शनप्रभृतिभिर्व्यमोहयन्ति स्त्रियः ।

સંવેગદ્રુમ-

॥ ૯ ॥

इत्येवं कुटिलासु कृत्रिमकृतस्नेहासु तास्वप्यलं
किं रे चित्त ! रतिं करोषि विमुखां सिध्यद्गङ्गनासङ्गमात् ॥ २३ ॥

૧૫ સ્ત્રી મોહ વિષે

॥ सिद्धिरूपी सुंदरीना संगमथी विमुख थह स्त्रीओ तरफ मोह न करवो जोइए ॥
हे चित्त ! जे स्त्रीओ एक पुरुषने वैक दृष्टिथी, बीजाने वचनथी, बीजाने हावभावना विलासोथी
अने चोथाने अकुटीनो भंग तथा स्तन वगेरे अंगोना देखाडवाथी मोह पमाडे छे, एवी ते कुटिल,
अने कृत्रिम स्नेहभाव वतावनारी स्त्रीओने विषे सिद्धि रूपी सुंदरीना संगमथी विमुख एवी
प्रीति शमाटे करे छे ? ॥ २३ ॥

आत्मन्यभ्यर्णभावं भज किमपि सखे ! शिक्षयामि क्षणं त्वां
स्वार्थभ्रंशेन कस्मादनवरतमहो मूर्खतामातनोषि ।
चेतस्त्वां तेषु तेषु भ्रमयति सततं पापकृत्येषु शश्व-
द्भूयोभूयोऽपि येषामहह स भविता दुःसहो दुर्विपाकः ॥ २४ ॥

૧ મુક્તિવનિતાસદ્ગમાત્ । ૨ વક્ત્રવિલોકિતેન ઇવો પળ પાઠ છે, તો તેનો અર્થ ‘ મુલ્હદર્શનથી ’ ઇમ કરવો.

૩ સામીપ્યભાવમ્ ।

॥ पाप कृत्योनुं परिणाम दुःसह अने दुष्ट છે ॥

हे मित्र ! હું તને ક્ષણવાર શિક્ષા આપું છું કે, જરા તું તારા આત્માની સમીપ જા, શામોટે સ્વાર્થનો નાશ કરી હંમેશા મૂર્ખતા ને વધારે છે ? જેઓનું પરિણામ વારંવાર ધનું દુઃસહ અને નઠારું છે એવા તે પાપ કૃત્યોમાં તને તારું હૃદય નિરંતર ભમાવ્યા કરે છે ॥ ૨૪ ॥

આત્મન્મોહતમસ્તિરસ્કૃતમતે કૃત્વા પુરસ્ત્વામહો
ધૃત્તીઃ સન્તતમિન્દ્રિયાદય ઇમે પુષ્પન્યભીષ્ટં નિજમ્ ।
મૂઢ ! ત્વં પુનરેક એવ નરકે સોઢાસિ બાઢં દૃઢં
છેદાચ્છોટનપાટનાદિ તદરે વાચાં ન યદ્નોચરમ્ ॥ ૨૫ ॥

॥ ધુત્તેન્દ્રિયોના વશ પળાથી નરકની વેદનાઓ ભોગવવી પડે છે ॥

મોહરુપી અંધકારથી જેની બુદ્ધિ ઢંકારી ગઈ છે, એવા હૈ આત્મા ! આ ઇન્દ્રિય રુપી ધૂતારાઓ તને આગલ કરીને હંમેશા પોતાનું પોષણ કર્યા કરે છે, પણ હૈ મૂઢ ! તારે એકલાનેજ નરકની અંદર છેદાંબું કપાંબું અને ફડાંબું વગેરેની દૃઢ વેદનાઓ સહન કરવી પડશે કે જે વેદનાઓ વાળીથી પણ કહી શકાય તેવી નથી ॥ ૨૫ ॥

उन्मादादवमत्य रे शृणिमिव श्रीमद्गुरुणां वचो
लज्जा वीरुदिव द्विपेन भवता निर्मूलमुन्मूलिता ।
इत्युत्तीर्णमहो विचारशरणेरेतत्तथाप्युच्यसे
भ्रातर्मनिसवेदनीयमचिरादुश्चेष्टितानां फलम् ॥ २६ ॥

॥ श्रीगुरुना वचननो अनादर करवाथी नठारुं फल भोगव्रतुं पडे छे ॥

हे भ्राता हृदय ! जेस उन्मत्त हस्ती अंकुशनो अनादर करी लताने मूलमांथी जखेडी नांखे तेम ते
उन्माद पणाथी श्रीगुरुना वचननो अनादर करी लज्जाने दूर करी छे, तेथी तुं विचारना मार्ग उपरथी
उतरी गयुं छे, तो पण तने कहेवुं जोइए के थोडा बखतमां तारे ते तारा नठारा आचरणोनुं
फल वेदवुं पड्यो ॥ २६ ॥

अन्यो जीवः शरीराद्भ्रमति स च भवे पुण्यपापे च भुङ्क्ते
कोऽहं दर्शी तदस्मिन्निति हृदय ! कुरु त्वं यथेष्टं विकल्पान् ।

१ अंकुशम् ।

किन्तु ज्ञातव्यमग्रे शठ ! हठवचनैः सर्वमुच्चारयद्भयः

पाश्चात्यं चेष्टितं रे व्यर्पघृण ! परमाधार्मिकेभ्यस्त्वयेदम् ॥ २७ ॥

॥ इच्छा प्रमाणे वर्त्तवाथी पछवाडे परमाधार्मिकोनी शिक्षा भोगववी पडे छे ॥

हे हृदय ! “आ शरीरथी जीव जुदो छे, अने ते संसारमां भमे छे अने पुण्य तथा पाप भोगवे छे, ते मारे क्यां जोवानुं छे ?” आ प्रमाणे तुं मरजी प्रमाणे विकल्पो कर्या कर, परंतु हे शठ ! ते पछवाडानुं तारुं सर्व चेष्टित हठ करीने कहेनारा अने निर्दय एवा परमाधार्मिको पासेथी ते तारे जाणवानुं छे, एटले परमाधार्मिकोनी शिक्षाथी तने तारा वर्त्तनथी खबर पाछळथी पडशे ॥ २७ ॥

चेतः ! किं सानुरागं युवतिषु सहसा सानुरागं कुरुष्व

ज्ञात्वा स्वार्थैकनिष्ठं स्वजनपरिजनभ्रातृपुत्राद्यशेषम् ।

आमृष्टस्याष्टसङ्ख्यैरनुदिवसमहाकर्मैः कर्मरूपै-

र्वज्जिज्ञा स्वाभाविकं चेत्प्रकटयितुममुष्यात्मनः स्वच्छभावम् ॥ २८ ॥

॥ जो आत्माना शुद्ध स्वरूपने ओळखवानी इच्छा होय तो सर्व स्वार्थी

परिवारनो अनुराग छोडी देवो जोडण

हे चित्त ! तुं युवतिओ तरफ शामाटे अनुरागनुं साहस करे छे ? हमेशा मोटा कादव रुप आठ कर्मोथी खरडाएला तारा आत्माना सहज निर्मल स्वरूपने प्रगट करवानी जो तारी इच्छा होय तो स्वजन परिवार, भाईओ अने पुत्रो वगैरे सर्वे स्वार्थमांज निष्ठा राखनारा छे, एबुं जाणी तेमनी तरफ तुं अनुराग करीश नहीं ॥ २८ ॥

आत्मन्नत्राणमार्तं दिशि दिशि तरले चक्षुषी विक्षिपन्तं
प्रत्यक्षेणैक्षसे रे जनमिममखिलं यान्तमास्ये यमस्य ।

तत्किं मोहान्ध ! हित्वा विषमिव विषयान् मुक्तनिःशेषसङ्गः

शृङ्गे भूमिधरस्य कचिदथ विपिने तप्यसे नोर्ध्वबाहुः ॥ २९ ॥

सर्वत्र दुःखी अने यमराजना मुखमां पडता प्राणीओने जोतां छतां पण जीवने

एकांते जइ तपनी इच्छा थती नथी ए केवो मोह ?

हे आत्मन्, रक्षण वगरना, पीडा पामता अने 'क्यां जहुं' एवा विचारथी दरेक दिशामां पोताना

१ आस्ये मुखे यान्तं गच्छन्तम् ।

चंचल नेत्रोने फेरवता अने छेवटे यमराजाना मुखमां पडता एवा सर्व लोकोने तुं प्रत्यक्ष जुवे छे, छतां हे मोहान्ध ! विषनी जेम विषयोने छोडी दर्ई अने सर्वना संगनो त्याग करी कोई पर्वतना शिखर उपर अथवा कोई वनमां जई ऊंचा हाथ करी तपस्या शामाटे करतो नथी ? ॥ २९ ॥

ज्ञात्वा सत्वरगतवरं जगदिदं मोक्षैकबद्धस्पृहा

धन्याः केऽपि धनानि सन्त्यपि तृणानीव त्यजन्ति क्षणात् ।

चेतस्त्वं तु हताश ! यन्न भविता यन्नास्ति यन्नाभव-

द्वाञ्छां तन्दुलमत्स्यवद्वितनुषे तत्रापि कस्ते भ्रमः ॥ ३० ॥

॥ सर्व अनित्य जाणी तृणनी जेम द्रव्यनो त्याग करवो ते सारुं छे अने ते अनित्य तरफ नित्यपणानो भ्रम राखवो ते नठारुं छे

हे चित्त ! केदला एक धन्य पुरुषो मोक्ष ऊपर अति स्पृहा राखीने आ जगतने सत्वर अनित्य जाणी पोताना द्रव्यने तृणवत् गणी क्षणमां छोडी दे छे, अने तुं तो नठारी आशा राखीने जे छे नहीं हता नहीं अने होवाना नथी, तेवा आ जगतना धनादि पदार्थो ऊपर तंदुल जातना मत्स्यनी जेम इच्छा राखी रहे छे, ते तने शो भ्रम थयो छे ? ॥ ३० ॥

१ महामकरनेत्रपक्ष्मगतो लघुर्मत्स्यः ।

ઉત્તાનામ્બુજપત્રવિન્દુતરલાં 'સંસારમઙ્ગીમિમાં
રે પદ્યન્નપિ નૈવ પશ્યતિ ભવાન્ આન્ધ્યં તવાલૌકિકમ્ ।

કલ્યાણાય કિલ સ્પૃહા યદિ ગિરિપ્રાસપ્રતિષ્ઠતા

મુશ્ચાત્મન્ ! ભવચોષ્ટાન્ત્યપિ ગિરિપ્રાસપ્રતિષ્ઠો ભવ ॥ ૩૧ ॥

॥ આ સંસારની ચેષ્ટાઓ છોડીને પર્વતની જેમ સ્થિર રહેવું જોઈએ ॥

હે આત્મન્ ! ઉત્તાન રહેલા કમલના પત્ર ઉપરના વિંદુની જેમ ચંચલ એવી આ સંસારની રચના તું
જુએ છે, તે છતાં તું જોઈ શકતો નથી, એ તારી કોઈ અલૌકિક અંધતા છે, જો તારે કલ્યાણ મેળવ-
વાની ઇચ્છા હોય તો તું પર્વતની જેમ દૃઢ રહી આ સંસારની ચેષ્ટાઓને છોડીદે અને વૈષ્ણીમાં પ્રતિષ્ઠાને
પ્રાપ્ત કરનારો થા અર્થાત્ વિદ્વાન્ મુનિવર થા ॥ ૩૧ ॥

આન્ત્વાસ્મિન્ બહુયોનિલક્ષગહેને સંસારવારાંનિધૌ

માનુષ્યં ભવતા સુરભિવ રે દુષ્પ્રાપમાસાદિતમ્ ।

૧ સંસારરત્નનાં । ૨ અર્હિ મૂલમા ગિરિ પ્રાસપ્રતિષ્ઠઃ પૃથ્વા વે શબ્દો છે, તેમાં છેલ્લા શબ્દનો આવો અર્થ થઈ શકે
છે અથવા પર્વતના જેવડી પ્રતિષ્ઠાવાળોં થા એમ પણ થાય.

तन्निःकृत्रिमधर्मकर्मकनकेनायोज्यते यद्यहो
त्रैलोक्येऽपि करोति कः किल तदा तस्येह मूल्यं जनः ॥ ३२ ॥

मनुष्य जन्म रूपी रत्न धर्मकर्मरूपी सुवर्णनी साथे जोडवाथी असूल्य बने छे.
हे आत्मन् ! लाखो योनिओ-जन्मथी गहन एवा आ संसाररूपी समुद्रनी अंदर भ्रमण करीने तें

मनुष्य जन्म रूपी दुर्लभ रत्न प्राप्त करेलुं छे, ते रत्नने जो निष्कपट धर्म कर्म रूपी सुवर्णनी साथे जोडीश,
तो ते एवुंज बनशेके जेनुं मूल्य त्रणलोकमां पण कोइ करी शकशे नहीं ॥ ३२ ॥

वातोद्धूतपलालचञ्चल ! सखे ! चेतश्चिरेण त्वया

भ्रान्तं कुत्र न कुत्र लम्पट ! सुखप्रत्याशया सर्वतः ।

वाञ्छा वर्धत एव केवलमरे तत्सर्वथा शिक्षये

दाक्षिण्येन ममापि निवृत्तिकरं सन्तोषसौख्यं भज ॥ ३३ ॥

बीजा अनित्य सुखनी आशा छोडी दइने-संतोष सुखने भजबुं जोइए-
हे पवने ऊडाडेला घासना जेवा चंचल अने लंपट चित्त रूपी मित्र ! तुं सर्व तरफ सुख मेळववानी

१ निष्कपटधर्मकर्मसुवर्णेन ।

આશાથી ચિરકાલ સુધી ક્યાં ક્યાં ભમ્યું નથી ? ઇચ્છા તો કેવલ વધ્યાજ કરે છે, તેથી હું તને સર્વથા શીલામણ આપું છું કે, મારી દાક્ષિણ્યતાની ખાતર પણ તું નિર્વાળ-સુખને આપનારા સંતોષના સુખને ભજ જે. ॥ ૩૩ ॥

સોડ્યં મોહમહાગ્રહસ્ય મહિમા માર્ગાદીતો ગિરા-
માશ્વર્યં જનનાન્તરેજ્વપિ હઠાદાપાઘ્ય ચાન્ધ્યં ધિયઃ ।
દુઃખં સૌખ્યમિતિ પ્રિયં રિપુમિતિ ગ્રાહ્યાંશ્ચ હેયાનિતિ
શ્રેયો વિદ્વમિતિ પ્રવર્તયતિ યો જીવં સ્વકીયેચ્છયા ॥ ૩૪ ॥

મોહરૂપી મહાગ્રહનો મહિમા વાળીથી પણ કહી શકાય તેવો નથી.
હે આત્મન્ ! આશ્ચર્યની વાત છે કે, જે મોહરૂપી મોટો ગ્રહ જન્માંતરમાં પણ વલાત્કારે બુદ્ધિને અંધ કરી પોતાની ઇચ્છા પ્રમાણે આ જીવને દુઃખને સુખ માનવામાં, પ્રિય-મિત્રને શત્રુ માનવામાં, ગ્રાહ્યને હેય (ત્યાજ્ય) માનવામાં અને શ્રેયને વિદ્વ માનવામાં પ્રવર્તીવે છે. તે આ મોહરૂપી મહાગ્રહનો મહિમા વાળીના માર્ગથી અતીત છે એટલે વાળીથી કહી શકાય તેવો નથી. ॥ ૩૪ ॥

એતે દુઃખમયા ઇમે વિપમયા એતે હિ માયામયા
એતેભ્યોઽપિ કિમસ્તિ નિન્દિતમથૈતેભ્યો વિરૂપં કિમુ ।

इत्थं रे विषयेषु लोलुपतया तैस्तैः प्रकारैः सखे !

चेतः ! किं विनिवार्यमाणमपि धिग् बद्धस्पृहं धावसि ॥ ३५ ॥

विषयोना जेबुं कोइ निंदित नथी. तेथी ते तरफ चित्तने दोडावबुं न जोइए. हे मित्र चित्त ! “ए विषयो दुःखमय छे, ए विषमय छे अने ए मायामय छे, एमना जेबुं निंदित छे अने विरूप शुं छे ?” आवा ते ते प्रकारोवडे विषयोनी लोलुपताथी में तने वार्युं छे, छतां धिक्कार के, तुं तेमनी तरफ स्पृहा राखीने शामाटे दोड्या करे छे ? ॥ ३५ ॥

त्वद्दृश्योऽयमचेतनः सुखमयो दुःखं समासादये-

जीवः संसृतिवर्त्मनीह गहने विज्ञाप्यसे त्वं ततः ।

दृष्टा हन्त नरामरादिगतयस्तत्सर्वथा सांप्रतं

तत्किञ्चित्कुरु मुक्तिसङ्गममपि प्राप्नोति यस्मादयम् ॥ ३६ ॥

चित्तने वशथइने जीव आ संसार मार्गमां सुख दुःख पाम्या करे छे तो तेणे मुक्ति मळे तेबुं कांइक करबुं जोइए.

हे चित्त ! तारे वश थइ अचेतन जेवो बनेलो आ जीव संसारना गहन मार्गमां सुख दुःख पाम्या करे

छे, तेथी तनें विनंति करवामां आवे छे के, ते देव तथा मनुष्य वगैरेनी गतिओ जोइ छे, तेथी तुं हवे सर्व प्रकारे हाल कांदक एवुं कर के जेथी आ जीव मुक्तिनो संगम प्राप्त करे. ॥ ३६ ॥

किं धात्रा सह सख्यमस्ति भवतः किं वा किमप्यौषधं ?
सिद्धं मृत्युजराविनाशयधिगतं भ्रातः कुतश्चित्त्वया ? ।
आत्मन्मोक्षसुखे पराङ्मुख ! सखे ! स त्वं हृषीकैर्जितो
येन स्थैर्यनिषिण्णबुद्धिरधिकं निश्चिन्तवच्चेष्टसे ॥ ३७ ॥

मूढ आत्माए एवुं शुं मेलवुं छे के जेथी ते इंद्रियोना तावामां

स्थिर रहीने निश्चित थइ रख्यो छे.

हे वंधु आत्मा ! शुं तारे विधातानी साथे मैत्री छे ? अथवा तें कोइ पासेथी मृत्यु अने जरावस्थाने नाश करनाहं सिद्ध औषध प्राप्त करुं छे ? के जेथी हे मित्र ! तुं मोक्षसुखमां विमुख अने इंद्रियोथी जीताएलो वनी बुद्धिनी स्थिरता राखी निश्चित थइ अधिक चेष्टा करे छे ॥ ३७ ॥

१ हृषीकैः शन्द्रियैः ।

किं मोहः किमयं भ्रमः किमथवोन्मादः प्रमादोऽथवा

जाड्यं किञ्च विपर्ययः किमथवा किं वाज्ञतेयं तव ।

स्निग्धं बन्धुमिवान्तिकस्थमसकृन्मृत्युं न येनेक्षसे

नित्यं मूढधियां गुरो स्वपिषि रे स्वास्थ्येन रात्रिदिवम् ॥ ३८ ॥

पासे उभा रहेला मृत्युने नहीं जोतो मूढ आत्मा अहर्निश निरांते सुइ रहे छे. ए केवो मोह?

हे मूढ बुद्धिवाळा पुरुषोना गुरुरूप आत्मा, तुं स्नेही बंधुनी जेम तारीपासे वारंवार उभा रहेला मृत्युने

जोतो नथी अने हमेशा स्वस्थ थइने अहर्निश सुतो रहे छे, ए शुं तने मोह थयो छे, भ्रम थयो छे अथवा

उन्माद थयो छे, वा प्रमाद थयो छे, वा जडता थइ छे, के तारी बुद्धिमां फेरफार थयो छे, के ए तारी

अज्ञता छे ? (कहे शुं थयुं छे ?) ॥ ३८ ॥

अद्येदं श्रद्धेदं तथा परंदिदं कृत्यं परारि त्विदं

चेतश्चिन्तयसीत्थमेव सततं निर्व्याकुलं रे स्फुटम् ।

તત્કાલં વિલસન્મનોરથલતાકાન્તારદાવાનલો

યસ્મિન્ દણ્ડધૃરઃ સ્મરિષ્યતિ સખે ! કોઽપ્યસ્તિ સોઽપિ ક્ષણઃ ॥ ૩૯ ॥

ચિત્ત કામ કરવાની આશામાં ને આશામાં વિવિધ ચિંતા કર્યા કરે છે, પણ

અકસ્માત્ કાલઃ ક્યારે આવશે તેનું તેને સ્મરણ થતું નથી.

હે ચિત્ત ! તું હંમેશા સ્પષ્ટરીતે અવ્યાકુલ થઈને “આજે આ કામ કરીશ, કાલે આ કામ કરીશ, આવતે વર્ષે આ કામ કરીશ અને પરાને વર્ષે આ કામ કરીશ” એમ નિરંતર ચિંતવ્યા કરે છે, પણ હે મિત્ર ! વિલાસ પામતા મનોરથરૂપી લતાના વનને બાલવામાં દાવાનલ જેવો દંડધારી કાલ જે સમયે તને સંભારશે તેવો કોઈ પણ સમય આવવાનો છે, તે નિશ્ચે યાદ રાખજે. ॥ ૩૯ ॥

સત્યં હારીણિ હંહો હૃદય ! મૃગદૃશાં વિભ્રમાદબ્રમૂરિ-

બ્રૂમજ્જેજ્જમ્ભમાણસ્મરલલિતજુષામત્ર લીલાયિતાનિ ।

આમુર્તેર્મુક્તવાહુસ્તદપિ ગતઘૃણઃ પ્રાણિનાં જીવિતાનિ

ક્રીડન્નપ્યેષ કાલઃ કન્વલયતિ બલાત્કિન્તુ દૂરાદ્વિકૃણ્ય ॥ ૪૦ ॥

૧ દણ્ડધરઃ કાલઃ । ૨ હારીણિ મનોહારીણિ । ૩ મુર્તિક્કિ મર્યાદીકૃત્ય ।

સ્ત્રીઓની લીલાઓ મનોહર છે, એ વાત સાચી છે, પણ નિર્દયકાઠ તેમાંથી પળ પ્રાણીઓને બલાત્કારે લેંચી લે છે.

હે હૃદય ! પોતાના હાવભાવના વિલાસો અને ઘણાં શ્રુકુટીના ચાઢાથી વધેલા કામદેવના ચરિત્રોને સેવનારી મૃગાક્ષીઓની લીલાઓ સરેસર મનોહર લાગે છે, પણ મુક્તિ શિવાય બીજે જેના છુટા હાથ છે એવો નિર્દય કાઠ ક્રીડા કરતો કરતો બલાત્કારે દૂરથી લેંચીને પ્રાણીઓના જીવનનો કોઢીઓ કરી જાય છે. ॥ ૪૦ ॥

યા એવં સ્ફારતારદ્યુતિભરવિશદોદારહારાભિરામ-
પ્રોદ્ધામાભોગતુઙ્ગસ્તનકલશજુષો મોહયન્તિ સ્મ ચેતઃ ।
તા એવૈતર્હિ માત્રં સકલમપિ જરાજર્જરં ધારયન્ત્યો
વિદ્વેષાયેતિ મત્વા કથમિવ કુરુષે તાત્વિકીં તાસુ બુદ્ધિમ્ ॥ ૪૧ ॥

સુંદર સ્ત્રીઓની પણ જરાવસ્થા વિચારીને તેઓમાં તાત્વિકી બુદ્ધિ ન રાખવી જોઈએ. હે આત્મન્ ! વિસ્તારવાઢી કાંતિઓના સમૂહથી ઉજ્જ્વલ એવા મોટા હારોથી જેમનો વિશાઢ ભાગ સુંદર દેસાચ છે અને જેઓ ંચા શિશરવાઢા છે, એવાસ્તન કઢશને ધારણ કરનારી સ્ત્રીઓ તારા ચિત્તને

મોહ પમાડે છે, પળ તેજ સ્ત્રીઓના સર્વ અંગો જ્યારે જરાવસ્થાથી જર્જરીભૂત થાય છે, ત્યારે તે તરફ તને કેવો દ્રેષ ભાવ થાય છે ? આ પ્રમાણે માન્યા છતાં પણ તું તે સ્ત્રીઓમાં તાત્વિક બુદ્ધિ કેમ કરે છે ? કારણ કે, તે વસ્તુતાએ તાત્વિક છેજ નહીં. ॥ ૪૧ ॥

હંહો લજ્જાવિહીન ! પ્રતિદિવસમિદં શિક્ષયામો ભવન્તં
માગાઃ સ્ત્રીણાં સમીપં હતકહૃદય ! રે તા હિ માયાસરસ્યઃ ।
તાસામાલોક્ય રૂપં મૃગ ઇવ તૃષિતઃ સસ્પૃહં ધાવસિ ત્વં
તૃષ્ણાસન્તાપવૃદ્ધ્યૈ તવ તુ તદધિકં કારણં મૂઢ ! કિંચિત્ ॥ ૪૨ ॥

મૃગતૃષ્ણા જેવી સ્ત્રીઓની તરફ તૃષ્ણાતુર થઈ દોડવું, એ સંતાપને વધારનારું છે. હે નિર્લજ્જ અને હત્યારા હૃદય ! અમો તને હંમેશા કેટલી શીલામળ આપી એ ? તું સ્ત્રીઓ તરફ જા નહીં. કારણ કે તે સ્ત્રીઓ મૃગતૃષ્ણા જેવી છે. તેમનું રૂપ જોઈ મૃગની જેમ તું તૃષિત અને સ્પૃહાતુર થઈ તેમની તરફ દોડે છે. પણ હે મૂઢ ! તને તૃષ્ણાના સંતાપની વૃદ્ધિ કરવામાં તે કાંઈક વધારે કારણ રૂપ છે, એમ સમજજે. ॥ ૪૨ ॥

તૈસ્તૈઃ કસ્તૂરિકાદ્યૈઃ સ્તંબકિતમપિ યદ્યાતિ દૌર્ગન્ધ્યમારા-
ત્રિષ્ટા યસ્યેહ વિષ્ટા કૃમિકુલમથવા ભૂરિભસ્માથવાપિ ।
કૃત્વા ધર્મસ્ય બાધામનુદિવસમરે વચ્ચનાભિઃ પરેષા-

માત્મન્ ! કોઽયં વિમોહસ્તવ તદપિ વપુઃ પાલ્યતે યત્વયેત્થમ્ ॥ ૪૩ ॥

જે શરીર અંતે વિષ્ટા, કીડા અને ભસ્મ રૂપ થવાનું છે, તેવા શરીરનું

અધર્મથી પાલન કર્યા કરવું ન જોઈએ.

હે આત્મન્ ! જે આ શરીર કસ્તૂરી પ્રમુખ સુગંધોથી ભરપૂર રાખ્યું હોય તો પણ દુર્ગંધને છોડતું નથી અને જે છેવટે વિષ્ટારૂપ, કૃમિરૂપ અથવા ઘળું ભસ્મ રૂપ બને છે, તે છતાં ધર્મને બાધાકરી અને બીજાઓને પ્રતિદિન છેતરીને તું તે શરીરનું ઇચ્છા પ્રમાણે પાલન-પોષણ કરે છે, એ તને શો મોહ થયો છે ? ॥ ૪૩ ॥

યૈઃ સાર્દ્ધં વિપ્રયોગઃ ક્ષણમપિ મરણસ્યૈવ કોઽપિ પ્રકારઃ
કૃત્યાકૃત્યં ન કિંચિદ્વિગણયતિ કૃતે હન્ત ચેષાં વિમૂઢઃ ।

૧ ગુચ્છયુક્તં ।

प्रेमार्द्रा अप्यमी रे गतवति भवति प्रेक्षतां प्रेतभर्तुः

क्षिप्त्वा त्वत्कायमेनं हुतभुजि सुजनाः किं स्मरिष्यन्त्यपि त्वाम् ॥ ४४ ॥

जे स्नेही संबंधीओ तरफ पूर्ण प्रेम बताववामां आवे छे, तेओ पण

आखरे शरीरने अग्निमां होमीने चाल्या जवाना छे.

हे आत्मन् ! जेओनी साथे एक क्षणवार वियोग थतां जाणे मरणनो एक प्रकार थयो, एवुं तने दुःख लागे छे अने जेमने माटे तुं मूढ जेवो बनी कांइ कार्य-अकार्यने गणतो नथी, तेवा प्रेमार्द्र स्नेही संबंधीओ पण ज्यारे तुं काळनी नजरे आवीश-मरण पामीश, त्यारे तारा शरीरने अग्निमां होमीदेशे पछी तेओ शुं तने संभारवाना हता ? ॥ ४४ ॥

मायाभ्यासे गुरुस्ते समभवदिहरे कोऽत्र संसारचक्रे

भ्रान्त्वा भ्रान्त्वा किमस्मिन्नियमितरपरित्यागतः शिक्षितैका ।

यत्प्राणेभ्योऽप्यभीष्टान्निर्घैतिकवलितान् वीक्ष्य गाढं रुदित्वा

चेतः प्रोन्मुक्तकण्ठं पुनरपि कुरुषे स्वानि लीलायितानि ॥ ४५ ॥

१ यमस्य । २ नियतिः दैवं कर्म वा ।

પ્રાણથી પળ પ્રિય એવા જનોને મરણને વશ થતાં જોઈ રુદન કરતો પ્રાણી પણ પોતાની પાછી પૂર્વની ચેષ્ટાઓને ઓલી જતો નથી.

હે ચેતન ! આ સંસાર ચક્રમાં ભમી ભમીને તને માયાનો અભ્યાસ કરાવનાર ગુરુ કોણ મલ્યો છે? કે જેની પાસેથી તેં બીજું છોડી દેને આ એક શિક્ષા મેળવી છે. જે શિક્ષાને લેને તું પ્રાણથી પણ પ્રિય એવા જનોને કાઢનો કોઢીયો થતાં જોઈ છુટે કંઠે ગાઢ રુદન કરે છે, છતાં તું પૂર્વ પ્રમાણે પોતાની ચેષ્ટાઓ પુનઃ પાછો કરવા લાગે છે. ॥ ૪૫ ॥

ત્વત્તઃ કોઽપિ ન મૂઢધીરિહ જને જાનામિ ચેતઃ સર્વે !

એના સ્વાક્ષરકુટુમ્બકસ્ય સહસા વિશ્વાસમાગચ્છસિ ।

એતસ્મિન્ પ્રતિબિમ્બિતે હિ વિષયગ્રામો યથા દર્પણે

ભાનુસ્તાપયતે પરં નનુ તથા ત્વાં મૂર્ખ ! દુઃખાતિથે ! ॥ ૪૬ ॥

ઈન્દ્રિયોના સમૂહનો વિશ્વાસ કરવો ન જોઈએ.

હે મિત્ર ચિત્ત ! તું જે આ ઇન્દ્રિયોના સમૂહનો તરત વિશ્વાસ કરે છે, તે ઉપરથી હું જાણું છું કે,

૧ ઇન્દ્રિયસમૂહસ્ય ।

लोकमां तारा करतां मूढ बुद्धिवाळो कोइ पण नहीं होय-हे दुःखना अतिथि मूर्ख ! दर्पणमां प्रतिबिंबित थयेला सूर्यनी जेम तारामां प्रतिबिंबित थयेलो इंद्रियोनो समूह विषय समूहथी तने निश्चे ताप पमाडे छे. ॥४६॥

श्रुत्वा श्रुत्वा गुरुभ्यः स्वयमपि च तथा वीक्ष्य वीक्ष्यातिभीमं

संसारं दुःखसारं किमपि भयवशः सर्वथा प्रार्थयामि ।

चेतः ! कृत्वा प्रसादं परिहर सकलानेव मिथ्याविकल्पान्

आतर्भृत्यस्तवाहं विरम विरम रे भङ्गुराद्भोगसङ्गात् ॥ ४७ ॥

बधा मिथ्या विकल्पो छोडी आ नाशवंत भोगना संगथी विराम पामवुं जोइए-
हे चित्त ! गुरुओ पासेथी सांभळी सांभळीने अने आ भयंकर दुःखमय संसारने पोतानी जाते जोइ जोइने हुं भय पामी तने सर्वरीते प्रार्थना करुं छुं के, हे भाई ! तुं मारी उपर मेहेरवानी करी सर्व प्रका-
रना मिथ्या विकल्पो छोडी दे- अने हुं तारो सेवक थइने कहंछुं के, तुं आ नाशवंत भोगना संगमांथी
विराम पामी जा. ॥ ४७ ॥

चेतस्त्वं सहचारि मे त्वदनुगः सौख्यानि दुःखानि वा ।

सर्वत्रापि सहाम्यहं तदपि रे दाक्षिण्यतो भण्यसे ।

१ नश्वरात् ।

लब्धं मानुषजन्म दुर्लभमिह प्राप्तं च जैनं मतं

हा हा हारयसे कथं हतमते ! निर्लज्ज ! निर्लक्षण ! ॥ ४८ ॥

॥ दुर्लभ एवा मनुष्य जन्मने अने जैनमतने प्राप्त करी तेने हारी जवो न जोइए ॥

हे चित्त ! तु मारी साथे फरनारुं छे अने हुं तारी पाछळ अनुसरी सर्व ठेकाणे सुखो अने दुःखो सहन करुंछुं. तथापि हुं तने दाक्षिण्यताथी करुंछुं के हे बुद्धिहीन निर्लज्ज अने लक्षण रहित ! खेदनी वात छे के तने दुर्लभ एवो मनुष्य जन्म अने जैन मत प्राप्त थयो छे छतां तुं तेने शामाटे हारी बेशे छे ? ॥ ४८ ॥

संहृत्येन्द्रियवर्गमर्गलिमिमं रुद्ध्वा च बाह्यान्तरं

व्यापारं गिरिकन्दरेषु यदि रे ज्योतिः परं ध्यायसि ।

चेतः कोऽपि तदा तवाशु स भवत्यानन्दसौख्योदयः

संसारे भ्रमता न यः क्वचिदपि स्वप्नेऽपि संवादितः ॥ ४९ ॥

१ सहशीभूतः अनुभूतो वा ।

॥ जो बाह्य अने अंतरनो व्यापार छोडी एकांते परम ज्योतिनुं ध्यान करवामां
हे चित्त ! जो इंद्रियोना उच्छृंखल वर्गनो संहार करी अने बाह्य तथा अंतरना व्यापारनो निरोध
करी कोइ पर्वतनी गुफामां वेशी तुं परम ज्योतिनुं ध्यान करीश तो आ संसारमां भ्रमण करतां कोइ
ठेकाणे स्वप्नामां पण नहीं अनुभवेला परम आनंदनुं सुख तने सत्वर प्राप्त थशे. ॥ ४९ ॥

संसारोऽयमसारवस्तुनिसरः को वेत्ति कच्चित्पुन-
र्मानुष्यं भविता कदापि सुगुरुलभ्योऽपि वा कर्हिचित् ।
दुर्वारप्रसराः कृतान्तसुभटा मर्त्तव्यमेव ध्रुवं
तत् त्वं स्वान्त ! नितान्तकान्तमपरं प्रेक्षस्व तत्त्वान्तरम् ॥ ५० ॥

॥ आ असार संसारमां मृत्यु तो अवश्य थवानुं छे माटे परमतत्त्वनुं
दर्शन अवश्य करवुं जोइए ॥

आ संसार असार वस्तुओनो प्रसार करनारी छे तेमां फरीवार मनुष्यपणुं प्राप्त थशे अने कदापि
तेमां सारा गुरु मळी आवशे, एवुं शुं कोइ जाणी सके छे ? तेमज यमराजना दूतोनो वेग अटकावी

शकाय तेवो नथी तेथी मरवानुं तो अवश्य छेज. माटे हे चित्त ! अति उत्तम एवुं कोइ बीजुं तत्व अवलोकन कर ॥ ५० ॥

श्रीचक्रेश्वरसूरिमानससरोहंसः समुत्साहितः
सत्यं सज्जनदुःखकैरवरवेः श्राद्धस्य वाचा रवेः ।
आचार्यो विमलाभिधः समकृत श्रीब्रह्मचन्द्रापर-
ख्याताभिख्य इमां मनो रमयितुं सद्गुत्तपश्चाशतम् ॥ ५१ ॥

॥ ग्रंथकार प्रशस्ति ॥
श्रीचक्रेश्वरसूरिना मानस (मनरुपी) सरोवरमां हंसरूप अने जेमनुं बीजुं विख्यात नाम श्रीब्रह्मचंद्र छे एवा श्रीविमलाचार्ये सज्जनोना दुःखरुपी पोयणाने चन्द्रविकाशि कमलने नाश करवामां रवि-सूर्य समान एहवा रवि नामना श्रावकना वचनथी खरेखर उत्साहित थइने घोताना मनने आनंद आपवाने माटे सारा वृत्तवाळो आ पचाश श्लोकनो ग्रंथ रचेलो छे. ॥ ५१ ॥
आकाङ्क्षा यदि मोक्षवर्त्मनि मतिः सन्तोषसौख्ये यदि प्रद्वेषो विषयेषु यद्यथ रतिर्नीरागतायां यदि ।

१ एतन्नामः श्रावकस्य । २ श्रीब्रह्मचन्द्र इत्यपरनामा ।

तच्छुद्धां विधुःऽपि कोमलतरामप्यब्जगर्भादिमां
संवैगदुमकन्दलीं पठत भो बद्धो भवद्भयोऽञ्जलिः ॥ ५२ ॥

॥ विवेगदुमकन्दली समाप्ता ॥

॥ आ ग्रंथना पाठको प्रत्ये प्रार्थना ॥

जो तमारी मोक्षमार्गे जवानी इच्छा होय, संतोषनुं सुख मेळववानी बुद्धि होय, विषयो उपर द्वेष आवतो होय, अने वैराग्य उपर प्रीति होय, तो चंद्रशी पण उज्ज्वळ अने कमळना गर्भशी पण अति कोमळ एवी आ संवेगदुम कंदली (ग्रंथ)ने भणजो, एवी तमोने मारी अंजलि-हाथ जोडीने प्रार्थना छे ॥५२॥

॥ समाप्त ॥

मुम्बय्यां निर्णयसागरमुद्रालये कोलभाटवीथ्यां २३ तमे रामचंद्र येसू रोडगे द्वारा मुद्रयित्वा प्रकाशितं

संवत् १९७५. सन १९१८.

Printed by Ranchandra Yesu Shedge, at the Nirnaya-sagar Press, 23, Kolbhat Lane, Bombay.
Published by Lalbhai Motilal, Honorary Secretary, Shri Hansvi Jayi Jain free Library, Baroda.

